

Johannekselainen

JOHANNEKSELAISEN PERINTEEN VAALIJA ♦ 73. VUOSIKERTA

Tammi-Helmikuu 2022 ▼ nro 1-2

”Kyl myö täst yhes selvittää!”

Otsikkolauseen sanoi maskinsa takaa iloisen toiveikkaalla äänellä **Liisa Katajainen** vuoden ensimmäisessä lehtitoimikunnan kokouksessa tammi-kuussa. Vaihdettiin kuulumisia, käytiin huolella läpi kertynyttä aineistoa ja pohdittiin näkymiä eteenpäin. Oli mukava kokoontua yhteisen pöydän ääreen, olla läsnä suorassa vuorovaikutuksessa. Keskustelussa toistui useaan otteeseen kaikille meille kovin tutuksi tullut jossana. Tiedossa on mukavia reissuja, kulttuuritapahtumia ja juhlia, mutta kenelläkään ei ole kristallipalloa, josta niiden toteutumisen voisi varmistaa hyvissä ajoin etukäteen kuten olemme tottuneet tekemään. Monen mukavan ja mieleisen menon ja tapahtuman toteutuminen on epävarmaa. Tautitilanne, rajoitukset ja asetukset vaihtelevat nopeaan tahtiin ja se on vain pitänyt oppia hyväksymään. Voihan olla, että tämän lehden putkahtaessa painosta tilanne on jo hyvän askeleen lähempänä normaalia kuin tätä juttua kirjoitettaessa.

Elämä ei kuitenkaan pysähdy peruutuksiin ja edessäpäin on taatusti mukavia asioita, joita kannattaa odottaa. Kahta lystimpää on osallistua sitten kun se on taas turvallista. Pidetään yllä hyvää virettä kaikesta huolimatta. Sil viisihiä myö karjalaiset ollaa tehty ain ennenkii. Samaishessa kokouksessa juteltiin Johannesjuhlien alkutaipaleesta ja merkityksestä. Johannesjuhlat tarjosivat tapaamisfoorumin, jossa oltiin ”yhes” omien parissa, saatiin voimia ja tukea muilta evakkotaipaleen kokeneilta. Kaikkea elämän eteen heittämää jaksaa paljon paremmin kun ei tarvitse tarpoa yksinään uuden edessä. Haasteleminen ja juhlien monipuolinen ohjelma virkisti ja vahvisti tulevaisuudenuskoa. Kolmet ensimmäiset juhlat järjesti Paimion seudun karjalaiset (yhdistyksen nyk. nimi Paimion Karjala-seura) v. 1945, -46 ja -47. Revonsaaren nuorisoseura Laine järjesti juhlat Piikkiössä -48, Liedossa -49

pidetyt juhlat hoiti Karhulan nuorisoseura Kasvi ja Liedon karjalaiset. Siitä se juhlaperinne sitten lähti vauhdilla eteenpäin. Pitkään kaksipäiväisinä järjestetyt pitäjäjuhlat muodostuivat kaikille johannestaustaisille tärkeäksi tapaamispaikaksi. Viime vuonna Johannesjuhlat järjestettiin omin toimin, kevään aikana selviää millä lailla juhlia vietetään tulevan kesänä. Karjalaiset Kesäjuhlat Raumalla ovat myös siirtyneet jo kerran, toivottavasti tilanne olisi suotuisa niiden toteutumiselle suunnitellusti kesäkuussa.

Tähänastisesta korona-ajasta on yhtä monta kokemusta kuin on kokijaakin. On niitä, joiden arki on pysynyt lähes ennallaan tai muuttunut jopa kiireisemmäksi. On niitä, joiden elämä on

hiljentynyt dramaattisesti ja kaikki tuntuu loitontuneen, ihmiset ja tutuksi käyneet harrastukset. Samantyyppisiä yksinäisyydentunteita voi tuntea vierailurajoitusten takia eristyksissä oleva ikäihminen ja etänä opiskeleva nuori. Elämän ehtoopuoltaan elävä saattaa tuntea haikeutta menetetyistä hetkistä, jotka normaalioloissa käyttäisi ystävien ja läheisten tapaamiseen. Nuoresta taas voi tuntua epäreilulta että juuri hänen ja ikätovereidensa sukupolvikokemus on kasvaa kohti aikuisuutta poikkeusolojen vallitessa. Puhelin ja tietokoneen ruutu ovat mainioita yhteydenpitovälineitä, mutta se ”yhes” ei silti toteudu samoin kuin normaalioloissa. Alkanut vuosi on jo kolmas koronavuosi ja monelle on kertynyt sama määrä rokotuksia.

Vällein tää viel ohi männöö ko vaan jaksetaa pyssyy hyväl mielel.

Sanonnan mukaan jokaisella pilvellä on hopeareunus. Vastoinikäymisistä voi ennenmmin tai myöhemmin koitua jotain hyvää, vaikka sitä ei heti huomaisikaan. Nyt tarvitaan epävarmuuden sietoa, sinnikkyyttä ja kykyä mukautua muutokseen. Juuri näitä ominaisuuksia evakkosukupolvi joutui pakon edessä kaivamaan esiin itsestään. Uskon, että myös meihin tuon sukupolven lapsiin ja lapsenlapsiin on ainakin jonkun veran tarttunut noita samoja vahvuuksia. Ei lamaannuta eikä jäädä liikaa kiinni siihen, mitä ei ainakaan ihan heti saa ennalteen. Ammennetaan voimaa omasta johannekselaisesta verenperinnostämme ja haetaan voimavaroja toinen toisistamme

me niillä keinoilla, jotka kulloinkin ovat mahdollisia. – A myöhä ei anneta periks!

”Yhes” on toiveikkuuden ja jaksamisen työkalu, keksitään keinot sen toteuttamiseen tilanteen mukaan. Pidetään pää kylmänä, sydän sekä jalat lämpiminä ja puhelinlinjat kuumina. Ystävänäpäivä on kerran vuodessa, mutta jokainen päivä on mahdollisuus ilahduttaa jotakuta lähellä tai kaukana.

Soita, lähetä kortti, kirje, iloisia terveisii. – Mie oon ajatelt sinnuu. Mitä siul kuuluu, mite sie oot voint? Ootsie huomant mite päivä on jo pitemp? Nii onkii jo selväst valosampaa. Muistatsie sen ko...

Teksti ja kuva:

– Heli Sirkesalo –

Pitkiä pellavia ja makoisia pullia!

Laskiainen on taas pian ja laskiaispullat ilmestyivät kahviloiden vitriineihin jo viikkokausia sitten.

Vakiokysymys ja vahva mielipiteenjakaja on täyte. Hillo vai manteli? Toinen kysymys voisi olla: kuumalla maidolla vai ilman? – Ei hassumpaa, oli testiryhmän arvio tästä vanhaan tyyliin tarjoillusta laskiaipullasta. – Ja tässähän toimisi hyvin myös hiukan kuivahtamaan päässyt pulla. Tyyli on vapaa, mutta parhaalta laskiaisherkkua maistuu reippaan ulkoilun, pulkkamäen tai hiihtolenkin jälkeen.

– Heli Sirkesalo – (Teksti ja kuva)

TÄS LEHES:

Sankarihauta-alueista tietokanta

s. 2

Metsäkylän elävät muistot

s. 5

Simola kesäkuussa 1944

s. 6

Perinteinen talviristeily siirtyy kevääseen

s. 8

Päätoimittajan kynästä

Johannekselaisen päätoimittaja **Hannu Rastas**

Löytyykö uuden musiikin tietoja

Suomen satamakaupunkeihin alkoi sata vuotta sitten tulla maailmalta uudenlaista musiikkia. Jazz valtasi alaa puhallinorkestereilta, elettiin iloista 20-lukua. Tällaisia kaupunkeja olivat Helsingin lisäksi ainakin Kotka ja Viipuri. Vilkkaat vientisatamat ottivat uusia tuulia vastaan. Näin ollen Uuras on ollut varmasti ajan hengessä mukana.

Mutta mitä Uuraan ja Viipurin sen ajan yhtyeistä tiedetään ja onko vielä jotain lisää löydettävissä sukujen jälkikasvun kautta? Tällaisia mietteitä nousi mieleen, kun sain vuoden vaihteessa postia Heikki Aholaiselta. Hän lähetti kuvan vuodelta 1931. Rumpupatteri kertoo, että kuvassa on Trångsund Jazz Band sen ajan hyvin ammattimaaisessa kokoonpanossa: harmonikka, viulu, saksofoni ja rummut. Kuvasta Aholainen tiesi haitaristi-isänsä Sulon sekä Toivo Käpin ja tiedusteli muita soittajia. Trångsund on yhtä kuin Uuras ja teoksesta Uuras – muistojen saari löytyi sama kuva sekä puuttuviksi nimiksi Joel Laakkonen ja Eino Käppi. Kuvan ottamisen hetkellä Uuras oli viimeisiä aikoja vielä osa Johanneksen kuntaa.

Aholainen ja Käpin veljekset olivat pitemmän aikaa erikokoisten soittajaryhmien runkona. On soitettu kvartettina, sekstettinä eikä välttämättä aina Trångsund Jazz Bandin nimikkeellä. Soittajaniminä ovat tulleet vanhoilla ajoilla vastaan ainakin Vilho Vahvelainen, Erkki Paavilainen ja Elis Aholainen.

Kevään kuluessa on tarkoitus julkaista lehdessä lisää johannekselaista ja uuraalaista yhtyetietoa sekä Aholaisen suvun musiikillisia vaihteita uudemmalta ajalta. Tämä on siis haaste sellaisille soittajasuvuille tai muille musiikin harrastajille, joilla tuollaista yhtyetietoa ja mahdollista kuvamateriaalia vielä on hallussa. Aikaraamia ei tarvitse rajata 1920-luvulle tai sitä seuraavalle, koska musiikki kulki karjalaissoittajien matkassa uusiin oloihin ja uusiin kokoonpanoihin. Elävä musiikki oli vahvasti kuvassa mukana ainakin koko 1950-luvun, vaikka musiikin lajit ja puitteet alkoivatkin muuttua. Lähettäkää tietoja toimituksen osoitteisiin talven mittaan.

Trångsund Jazz Bandin nimellä esiintyi vielä vuonna 2015 vahva kokoonpano Seppo Hovi – Pekka Sarmanto - Pentti Lasanen – Erkki Liikanen. Uuraalaisten juhlassa tietenkin.

Tallennettua Karjalaa

Joulukuun numerossa oli kirjaesittely tuoreesta opuksesta Kahvia ja karjalanpiirakoita. Siinähan on mukana yhtenä kuudesta evakkotien kulkijasta johannekselainen Irma, jonka elämänpolku Lotta-Sofia Saahko on meille välittänyt. Teoksen jonotuslistat kirjastoissa ovat olleet pitkiä, mutta kaupasta tai kirjastosta sen pariin kannattaa hakeutua. Poimin tähän maistiaiseksi Irman mietteitä kotikylästä ja Karjalasta:

”Toivoisin, että muiston voisi pullottaa kuten tuoksun. Eikä se koskaan haalistuisi tai vanhenisi. Ja sitten, kun oikein tekisi mieli, voisi raottaa korkkia, haistaa pulloa ja elää hetken uudestaan. Miulla olisi monta pulloa täynnä Karjalaa. Laatokan ranta. Takapihan omenapuu. Navetta. Leivinuuni, josta vanha mamma nostaa piirakoita. Kynttilöitä ikkunassa. Pulloja, joiden tarraan kirjoittaisin aina saman sanan: koti.”

Aineiston toimittaminen

Aineiston toimittamiseen on käytettävissä useita eri vaihtoehtoja. Mieluiten otamme vastaan valmiiksi sähköiseen muotoon tehtyä aineistoa eli sähköpostilla toimitettua, mutta kaikki perinteiset menettelytavat ovat edelleen myös käytössä. Sähköpostilla aineiston voi lähettää osoitteeseen hannu.rastas@dlc.fi tai johannesseura@elisanet.fi. Muussa muodossa olevat aineistot Johannes-Seuran toimistoon Kaarinan Piikkiössä, osoite: **Johannekselainen**, Toimitus, Myllytie 1, 21500 PIIKKIÖ.

Pyydämme toimittamaan aineiston seuraavasti:

Maaliskuun numeroon aineisto viimeistään 16.2. (painopv 3.3.). Lehti lähtee jakeluun suoraan kirjapainosta. Jos aineiston toimittamisesta on kysyttävää tai ilmenee häiriöitä jakeluaikataulussa, ottakaa yhteyttä lehtitoimikunnan jäseniin.

– Lehtitoimikunta –

Kuolleita

Pekka Henrik Ahokas kuoli 27.11.2021 Piikkiössä. Hän oli syntynyt 10.2.1932 Johanneksen Revonsaaressa. Rakkaudella muistaen Aili, Petri perheineen, Marko perheineen, muut omaiset ja ystävät.

Elma Jalonen o.s. Toivonen kuoli 27.11.2021 Turussa. Hän oli syntynyt 4.11.1927 Johanneksessa. Rakkaudella muistavat Marja-Liisa, Niina ja Kimmo perheineen, Mervi ja Hemmo ja Juha perheineen. Siunaus toimitettu.

Erkki Antero Reponen kuoli 21.11.2021 Turussa. Hän oli syntynyt 20.9.1931 Johanneksessa. Kaipaamaan jäivät Heljä, Pasi ja Tarja, Terhi, Timo, Aino ja Vilma sekä sukulaiset ja ystävät.

Rakkaamme

Rauha Karin Lintunen
o.s. Katajainen

s. 15.3.1926 Johannes
k. 13.11.2021 Turku

*Kertokaa Karjalaan liitävät linnut
kumpuni kukilta kuiskaus tää.
Vaikka polkuni kauaksi kotoa kulki
Karjalan sineen sieluni jää.*

Rauha-mummin lämmöllä muistaen
Markus-puolison lapset, lastenlapset ja lastenlastenlapset

Rakasta siskoa, tättiä ja isotättiä syvästi kaivaten

Raili Riitta-Maija Taisto Urpon, Railin, Einon ja Taiston lapset perheineen Muut sukulaiset ja ystävät

Rauha on siunattu yhdessä 4.12.2021 menehtyneen miehensä Markuksen kanssa Pyhän Katariinan kirkossa 17.12.2021 läheisten ja ystävien saattamana. Lämmin kiitos osanotosta.

Rakkaamme

Sirkka Ilona Korhonen
o.s. Loikas

✱ 09.10.1928 Johannes
† 02.12.2021 Paimio

Kaikk` on niin hiljaa mun ympärilläin,
kaikk` on niin hellää ja hyvää.
Kukat suuret mun aukeavat sydämessään
ja tuoksuvat rauhaa syvää.
Eino Leino

Kaivaten
Heikki perheineen Merja perheineen Muut sukulaiset ja ystävät

Siunaus toimitettu läheisten läsnäollessa. Kiitos osanotosta. Lämmin kiitos Sirkan hyvästä hoidosta Paimion kotihoidon, Paltanpuiston ja terveyskeskussairaalan henkilöstölle!

Selostuksia eräiden siirtoseurakuntien kohtaloista ja sotatapahtumista 1939–1949

Mikkelin hiippakunnan tuomiokapituli pyysi syyskuussa 1949 siirtoseurakuntia laatimaan kahdeksan sivun mittaisen kertomuksen siirtoseurakuntien kohtaloista ja sotatapahtumista 1939–1949. Mikkelin hiippakunnan tuomiokapitulin arkistossa on yhtenä sidottuna asiakirjana saapuneet kertomukset kaikkiaan 23 seurakunnasta. Tietoa ei ole siitä, miksi vain osa seurakunnista vastasi tuomiokapitulin pyyntöön. Mikkelin hiippakunnan tuomiokapituli, **Paavali Juusten** Säätiö sekä Karjalan Liitto julkaisivat marraskuussa 2021 nämä kirjoitukset uutena julkaisuna. Siinä ovat mukana alkuperäiset kertomukset puhtaaksi kirjoitettuna, valokuvineen ja liitteineen. Sisältöön johdattaa piispa **Seppo Häkkisen** kirjoittama artikkeli. Kirjan on toimittanut Karjalan Liiton puheenjohtaja **Outi Örn**. Mukana ovat seuraavat luterilaiset seurakunnat: Antrea, Heinjoki, Hiitola, Ihantala, Impilahti, Johannes, Jääski, Kirvu, Kivennapa, Kuolemajärvi, Käkisalmen kaupunki- ja maaseurakunta, Muolaa, Vpl. Pyhäjärvi, Räisälä, Sakkola, Seiskari, Soanlahti, Sortavalan kaupunkiseurakunta, Uusikirkko, Viipurin maaseurakunta, Viipurin tuomiokirkkoseurakunta, Vuoksela, Vuoksenranta ja Äyräpää. Ortodoksiseurakunnista ei ole olemassa vastaavia koostettuja kertomuksia. **Kirjan hinta 30 €**. Tiedustelut: Karjalatalo/SieMie-puoti, Kämpylänkuja 1, Helsinki. Puoti on avoinna toistaiseksi vain torstaisin klo 10.00-17.00. Tilauksia voi tehdä myös puhelimitse ja sähköpostitse ma-pe klo 9.30-13.00: p. 09 7288 170 ja toimisto(at)karjalanliitto.fi. Verkkokauppa: https://www.karjalanliitto.fi/siemiepuoti/

Hartauskirjoitus

Hyvää uutta vuotta!

Pappi ja suntio seisoivat tien vierellä pitäen ylhäällä kylttiä, jossa luki: ”LOPPU ON LÄHELLÄ! KÄÄNTYKÄÄ, ENNEN KUIN ON LIIAN MYÖHÄISTÄ!” Roimaa ylinopeutta aja-va mies hidasti heidän kohdallaan, veivasi ikkunan alas ja huusi: ”Jättäkää kunnon ihmiset rauhaan, senkin uskovaiset sekopäät!” Sitten ikkuna kiertyi kiinni ja auto kiihdytti hurjasti vauhtiaan. Auto katosi mutkan taakse, mutta pian he kuulivat jarrujen kirskuvan ja sitten kuului kova loiskahdus. Pappi sanoi ”Olisiko sittenkin ollut viisaampaa tehdä sellainen kyltti, jossa lukee ”VARO, SILTA ON POIKKI”?

Uusi vuosi on alkanut. Mitähän se tuo tullessaan? Taitaa olla niin, että tämän maailman loppu, sellaisena kuin me sen tunnemme, on lähempänä kuin koskaan ennen.

Mitä toivoit vuosi sitten uudesta vuodesta 2021? Eroon liiakiloista? Uusi harrastus? Terveellisemmät elämäntavat? Jokohan koronasta päästäisiin? Tai ehkä tuumit, että kunhan vain uusi vuosi olisi parempi kuin edellinen. Mitä mennyt vuosi sinulle antoi?

Psalmi 121 kertoo rinnalla kulkijasta ja ystävästä, se kertoo tuen antajasta erityisesti silloin, kun meillä ei mene hyvin esimerkiksi silloin, kun meitä pelottaa, ahdistaa ja kun olemme surullisia tai yksinäisiä. Ei avun pyytäminen toisilta ole aina helppoa. Silloin on hyvä muistaa, että aina saa kääntyä Jumalan puoleen. Kuten tuossa matkalaulussa, psalmissa 121 luvataan, Jumala varjelee meidän askelemme, nyt ja aina. Kristityn toivo on siinä, että lopulta asiat järjestyvät. Valta on sittenkin Jumalalla. Jeesuksen kuolema ja ylösnousemus on tae siitä, että me voimme turvallisesti jättää itsemme niin elämässä kuin kuolemassa meitä rakastavan Vapahtajan käsiin. Mikäs hätä meillä!

Hyvää ja siunattua vuotta 2022!

– **Veikko Sailola** –
Vahdon kappalainen

★ Tapahtumakalenteri ★

MAALISKUU

9.3. Uuras-Kilta ry:n sääntömääräinen vuosikokous lauantaina 19.3.2022 kello 14.00 Karjalatalon Wiipuri-salissa.

HUHTIKUU

3.4.-4.4. Johannes-seuran talviristeily on siirretty myöhempään ajankohtaan vaikean koronapandemiatilanteen vuoksi. Uusi risteily suoritetaan 3.4.2022–4.4.2022 samalla ohjelmalla, ks. sivu 8.

Johannes-Seuran toimiston aukioloajat ovat muuttuneet:

Vuoden 2022 alusta alkaen toimisto on auki kolme kertaa kuukaudessa, kahtena lauantaina ja yhtenä keskiviikkona. Muina keskiviikkoina yhteydenotot puh. 02 4795 118 klo 12-16. Muusta mahdollisesta aukiolosta sovitaan erikseen.

Helmikuu

LA 5.2.	klo 11-15
LA 19.2.	klo 11-15
KE 23.2.	klo 12-17

Maaliskuu

LA 5.3.	klo 11-15
LA 19.3.	klo 11-15
KE 23.3.	klo 12-17

Huhtikuu

LA 2.4.	klo 11-15
LA 23.4.	klo 11-15
KE 27.4.	klo 12-17

Toukokuu

LA 7.5.	klo 11-15
LA 21.5.	klo 11-15
KE 25.5.	klo 12-17

Rauha Lintusen muistolle

Rauha Lintunen o.s. **Katajainen** oli syntynyt 15.3.1926 Johanneksen Revonsaaren Räihälän kylässä. Hän oli kuusipäisestä sisarusparvesta toiseksi vanhin. Kotitalo sijaitsi Räihälän Alakylässä ja vanhemmat olivat **Juho** ja **Matilda Katajainen** o.s. **Leinonen**. Tuttu leikkipaikka naapurien lapsien kanssa oli Ruonaniemen ranta. Perhe teki kaksi evakkomatkaa, ja sisaruksista **Riitta** ja **Taisto** olivat sotalapsina Ruotsissa. Uusia asuinpaikkoja ovat olleet Lieto ja Kaarinan Hovirinta, viimeisenä Palvelukoti Peiponhovi.

Rauha tunnettiin ennen kaikkea taitavana runonlausujana. Revonsaaressa oli perustettu Nuorisoseura Laine, jonka talo sijaitsi Selkätien varrella. Toiminta oli alkanut saaren pohjoispäässä jo vuonna 1905 ja jatkui evakossa. Rauha osallistui toimintaan runonlausujana ja laulajana. Runojen lausunnassa hän oli aina A-luokassa ja ensimmäisen palkinnon saajana. Kanttori **Heimo Heimolan** johtama kuoro aloitti toimintansa syksyllä 1944. Rauha oli kuoron jäsen. Kansantanhut ja voimistelu olivat **Raili**-siskon kanssa yhteisiä harrastuksia.

Rauha toimi vuosikymmenien ajan sekä karjalaisuuden että erityisesti johannekselaisuuden hyväksi. Johannes-Säätiössä hän hoiti varatilintarkastajan tehtäviä vuosina 1971–1974 ja jatkoi siitä tilintarkastajana vuosina 1975–1980. Johannes-Seuran erilaisissa tehtävissä hän oli vuosikymmeniä. Johannes-Seuran johtokunnan jäsenenä hän oli 1963–1996, siis peräti 33 vuotta. Johannes-Seuran sihteerinä hän oli 1981, ja hänelle myönnettiin Karjalan Liiton hopeinen ansiomerkki vuonna 1997. Johannes-Seuran kunniajäsen hänestä tuli vuonna 1997, ja seuran ansiomitalin hän sai vuonna 2019.

Rauhan koulukäynti oli alkanut Revonsaaren Pukin koulussa ja lukeminen olikin hänelle mieluista koko elämän ajan. Työura oli Turun Seudun Osuuspankin Kaarinan konttorissa. Siunaustilaisuus Pyhän Katariinan kirkossa oli koskettava, koska samalla siunattiin myös hänen miehensä **Markus Lintunen**. Kaksi arkkua rinnakkain sinivalkoisin värein ja valkoisin ruusuin koristeltuna olivat koskettava näky. Saattojoukko oli suuri ja kukkameri valtava. Laskin arkulle myös Johannes-Seuran kukat. Tilaisuudessa kuultiin **Henrik Lintusen** viululla soitama **Albinonin** Adagio ja **Marja-Liisa Lintusen** yksinlauluna ”Karjalan kunnaila”. Muistotilaisuudessa pidettiin puheita, joissa selvitettiin Rauhan sukujuuria usean sukupolven takaa. Rauhaa luonnehdittiin rauhalliseksi, ystävälliseksi ja auttavaksi henkilöksi. Hän myös säilytti karjalan murteen koko pitkän elämänsä ajan.

Toivon Rauhan hengen liitelevän siellä rakkaan Revonsaaren yllä, missä häntä edeltäneet sukupolvet ovat eläneet satoja vuosia. Siellä missä raikkaat merituulet puhaltavat ja keväisin kukkivat tuomet, tuoksuvat kielot ja lemmikit ja Ruonaniemen rantalepikossa laulaa satakieli. Rauhan ja Markuksen muistolle säe **Aaro Hellaakosken** runosta:

”Mä katson kuinka tumma laine liittyy valkeaan. Käyn kerran niitten matkaan unhon virtaan harmajaan ja tuudittaudun tuolle puolen rajan.”

Pikkuserkku
– **Liisa Katajainen** –

Sirkka Ilona Korhonen (o.s. Loikas)

Sirkka Ilona syntyi **Helvi** ja **Otto Loikkaan** neljäntenä lapsena lokakuun 9. päivänä 1928. Sirkkan äiti **Helvi** oli omaa sukuaan **Väntsi**. **Risto Väntsi** on sukututkimuksissaan saanut selville Väntsien polveutuvan 1500-luvulla Viipurissa eläneestä **Vincentiuksesta**. Karjalan kannakselta, Johanneksen pitäjän Kaijalan Metsäkylästä

Sirkka joutui lapsena kahteen kertaan lähtemään sotaa pakoon evakkoon kohti hänelle silloin tuntematonta osaa Suomea. Toisella kerralla hän oli 15-vuotias, kun yllättäen kävi ilmi, että joka perheen tuli itse huolehtia oman karjansa paimentamisesta evakkomatkan ajan. **Helvi**-mammalla oli monta pientä lasta kaitsettavanaan, joten Sirkka juoksi hakemaan vielä lypsyämpäriin. Muiden kyläläisten mukana ja heidän eväisiinsä turvautuen hän lähti viemään perheen lehmiiä evakkomatkalle. Se on mahtanut olla maalaistytölle aika kova ja jännä paikka. Oli kai hän sitä ennen käynyt muutaman kerran **Helmi**-serkun kanssa Viipurin katuja katselemassa, mutta muutoin elellyt lähinnä Kaijalan kylässä.

Matkan varrelta ei ole tarkempia tietoja, mutta kai se lopulta olosuhteisiin nähden hyvin meni. Marttilassa hän sitten onneksi tapasi sodasta lomalle päässeen **Otto**-isänsä. Myöhemmin Loikkaille löytyi hyvä evakkoajan koti **Jussiloiden** maatilalta Ruskolta. Ruskolla Sirkka liittyi myös pikkulotiin. Ja sittemmin Loikkaan perhe sai perustaa oman **Kinkka**-nimisen karjatilansa Paimion Hevonpäähän entisille **Viksbergin** kartanon maille. **Otto**-pappa joskus haasteli, että Sirkalla ei lapsena ollut nukkeja, mutta sitä vastoin pikkusisaruksia riitti hoidettavaksi.

Kansakoulun käytyään Sirkka auttoi Kinkan kotitöissä ja ryhtyi sitten myös Hevonpään koulun palvelukseen vastaten sekä ala- että yläkoulun ruokien keittämisestä ja siivouksesta. Toisen lukuvuoden päättyessä Sirkka totesi kotona, että ”mie en enää sinne koulun kattoiloita kolistelemaan lähe”. Tämän päänsä hän myös piti ja lähti sittemmin Turkuun Kestilän ja Silon tehtaille töihin. Turussa hän sitten tapasi tulevan miehensä **Vilhon**.

Karjalaiset eivät olleet maahanmuuttajia, vaan maakuntaan muuttajia, siirtolaisia. Ehkä jotkut pelkäsivät heidän vievän paikallisilta työt ja puoliset. Ja osin näin sitten kyllä kävikin: Kinkan veljekset löysivät morsiamia Paimiosta, Kalannista, Piikkiöstä ja Lahdesta. Ja tyttöjen miehet olivat lähtöisin ainakin Paimiosta, Liedosta, Karjalan

Kurkijoelta, Mynämäeltä ja Savon Rautavaaran Harsumäeltä. Viimemainittu oli Sirkkan miehen **Vilhon** synnyinpaikka. Sirkka ja Vilho vihittiin avioliittoon kesällä 1958 Paimion Jaakobin kirkossa. He asuivat ensin Raisiossa, Raision ja Turun rajalla olleen leipomon yläkerrassa, jossa esikoinen **Heikki** syntyi.

1960-luvun alussa he hankkivat Paimiosta pienen Veikkarin mökin ja siellä syntyi tytär **Merja**. Vähän isompi rintamamiestalo löytyi 1970-luvun alussa Paimion Kauhaisista. Jo ennen virallisen luomuviljelyn tulemistä he harjoittivat hyvin luonnonmukaista kotitarveviljelyä sekä pitivät paria lammasta ja paria kymmentä kanaa. Puhtaat ja terveelliset vihannekset, juurekset ym., marjat, luumut, mansikat ja kananmunat olivat tärkeitä perheen terveellisen elämäntavan toteuttamisessa.

Vincentius-Väntsi -sukuseuran matkalla Sirkka pääsi käymään sukulaisten ryhmässä vanhoilla kotikonnuilla ja perheen entisen kotitalon raunioilla. Matka oli tärkeä, vaikkakin koskettavia muistoja herättävä. Näkymät kylällä eivät olleet kovin mieltä ylentäviä. Kauniit pihat, talot ja kylämaisemat olivat heikosti hoidettuina päässeet aika pahasti ränsistymään ja rempalleen.

Sirkalla ei ollut mahdollisuutta kansakoulun jälkeisiin opiskeluihin. Evakkomatkojen ja muun elämänskoulun kautta hän oli kuitenkin oppinut henosti sinnikkyyttä, positiivista asennetta ja sydämensivistystä. Sirkka tunnettiin hyvin lämpimänä ja sydämellisenä ihmisenä.

Lokakuussa 2021 Sirkkan 93-vuotissynttäreitä vietettiin Paltanpuiston palvelutalossa mm. hänen lastensa ja pikusiskonsa **Sirpan** kanssa. Viimeisinä vuosinaan Sirkka sai hyvää apua, tukea ja hoitoa Paimion Apilatieen naapurien letkeältä jengiltä, SPR:n kävely-ystävältä **Riitalta** sekä Paimion kotihoidon, Paltanpuiston ja terveyskeskussairaalan henkilöstöltä – kiitos heille kaikille!

Vilho-miehensä sanojen mukaan Sirkalla oli vahva sydän. Viime vuosinaan hän itse sanoi, ettei täällä kellään ole kahta ikää. 93-vuotissynttäreiden jälkeen sydän ei enää kauan jaksanut; Sirkka lähti Vilhon luo taivaan taipaleille. Me lapset **Heikki** ja **Merja** sekä kaikki lähimaiset ja muut Sirkkan tunteneet voimme kiitollisina muistella hänen pitkän elämänsä monia hyviä hetkiä ja valoisaa persoona.

– **Heikki Korhonen** –

Tuula Marjatta Virsu

Tuula Marjatta Virsu kuoli 26.11.2021. Tuulan vanhemmat **Immanuel**, **Manu Virsu** Huistuppulasta ja **Anni** o.s. **Haapanen**. Tuulan syntymässä 23.7.1947 perhe asui Paimiossa ja Tuula ehti olla hetken Johanneksen seurakunnan jäsen. Tuula Virsu toimi kirjastonhoitajana Salossa 1986-2012. Tuulan harrastuksena ja intohimona oli sukututkimus.

Muutettuaan työnsä perässä Saloon hän liittyi Salon Seudun Sukututkijoihin ja toimi aikanaan yhdistyksen sihteerinä, taloudenhoitajana ja hallituksen jäsenenä. Sukututkimusta Tuula opetti Salon kansalaisopiston kursseilla. Tuulan isä, **Manu Virsu** syntyi Säkkijärvellä mistä perhe muutti Johannekseen. Tuula liittyi Säkkijärvi-kerhoon ja toimi mm. sen sihteerinä ja yhtenä Säkkijärvi kuvamuistoina -kirjan toimittajista. Johanneksen Kaislahden koulupiirin toimintaa Tuula oliideoimassa aktiivisesti. Tuulan toimittama Kaislahden koulupiirin kyläkirja julkaistiin v. 1999. Eläkkeelle jäätyään Tuula muutti Turkuun. Tuulaa jäivät kaipaamaan sisko ja veli perheineen, sukulaiset ja lukuisat ystävät.

Tuulan haastattelu on julkaistu Johannekselaisen numerossa 10-2015 sivulla 11: http://www.johannes.fi/lehdet/arkisto-1/Johannekselaiset%202015/2015_10-Lokakuu_JOHANNEKSELAINEN.pdf.pdf

– **Marjatta Haltia** –

Luovutetun alueen sankarihautausmaiden tietokanta

Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys ja Karjalan Liitto ovat luoneet sivuston, johon on koottu tietoja luovutetulla alueella sijaitsevista sankarihautausmaista. Lokakuussa 1998 silloinen tasavallan presidentti **Martti Ahtisaari** pyysi opetusministeriötä ryhtymään toimenpiteisiin tietojen kokoamiseksi kaikista luovutetun alueen sankarihautausmaista ja niiden tilasta. Tehtävä annettiin juuri perustetulle Sotavainajien muiston vaalimisyhdistykselle.

Jatkosodan sankarihaudat vanhalla hautausmaalla v.1944. Kuva: Johannes-Seuran arkisto.

Työhön ryhdyttiin ripeästi. Aiemmin koottujen tietojen ja pitäjäyhteisöiltä saatujen lisäselvitysten perusteella syntyi jo tammikuussa 1999 yhteenveto luovutetuille alueille jääneistä sotilashautausmaista ja niiden muistomerkeistä. Tällä tavoin saatiin koottua tärkeää tietoa hautausmaiden perustamisesta, käytöstä ja myöhemmistä kunnostustoimenpiteistä.

Jotain oleellista kuitenkin puuttui. Ei ollut karttatietoja, haudattujen luettelointia eikä valokuvia. Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys laati 2013 muistion, jossa eräänä ehdotettuna toimenpiteenä oli päivitetyn tiedon kokoaminen hautausmaista. Tarve tunnistettiin myös Karjalan Liitossa, jonka kanssa hanketta ryhdyttiin toteuttamaan yhteisessä työryhmässä.

Tilannekartoituksen työsuunnitelma täsmentyi vuoden 2019 aikana ja varsinainen sähköinen kysely pitäjäyhteisöjen valitsemille vastaajille avattiin tammikuussa 2020. Kyselyn käytännön toteuttamisesta ja rahoittamisesta vastasi Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys. Teknisen ratkaisun ja sivustopohjan rakentamisen palveluntuottajana oli Integral Oy. Taloudellisesti hanketta tuki Maanpuolustuksen kannatussäätiö. Vastausaineiston jälkikäsitteystä inter-

netsivustoksi on vastannut Karjalan Liitto. Käytännön työn on tehnyt projektiasistentti **Eija Vänskä-Sinkkonen**. Karjalaisen Kulttuurin Edistämissäätiö on tukenut hankkeen loppuun viemistä.

Sivusto julkistettiin 30.11.2021 ja sitä korjataan ja täydennetään tarpeen mukaan. Sivustoa koskeva palaute ohjataan Karjalan Liitolle, joka vastaa muutosten hallinnasta.

Jatkosodan rauhanteon jälkeen Neuvostoliitolle luovutetulle alueelle jäi 56 suomalaisten seurakuntien perustamaa sotien 1939 – 1945 sankarihautausmaata. Hautausmaista 36 on nykyisen Leningradin oblastin alueella, 17 Karjalan tasavallassa ja kolme Sallassa ja Petsamossa. Hautausmaihin on haudattu noin 7000 suomalaista sankarivainajaa.

Luovutetun alueen sankarihautausmaat ovat erottamaton osa suomalaista historiaa- ja kulttuuriperintöä, joka ansaitsee enemmän tuhoutumisen lisäksi tulla suojelluksi myös unohtumiselta.

Lähteet:

<https://www.karjalanliitto.fi/karjalan-liitto/karjalan-liiton-toiminta/sankarihaudat.html>
<https://karjalansankarihautausmaat.fi/>

Talvisodan sankarivainajien ja siviilihautausmaan muistomerkki. Kuva: Raimo Salmi.

Paikkakunnat

Antrea	Koivisto	Rautjärvi	Terijoki
Harlu	Korpiselkä	Rautu	Uusikirkko
Heinjoki	Kuolemajärvi	Ruskeala	Vahviala
Hiitola	Kuolemajärvi	Räisälä	Valkjärvi
Impilahti	Kurkijoki	Sakkola	Viipuri
Jaakkima	Käkisalmi	Salla	Viipuri mlk
Johannes	Lumivaara	Salmi	Vuoksela
Jääski	Metsäpirtti	Soanlahti	Vuoksenranta
Kanneljärvi	Muolaa	Sortavala	Äyräpää
Kaukola	Petsamo	Suistamo	
Kirkvu	Pyhäjärvi Vpl.	Suojärvi	Kenttähautausmaat
Kivennapa	Päikjärvi	Säkkijärvi	

Tekstiilitaiteilija Norma Heimola muistelee

Osa 2

Ateneum ja oppivuodet 1960–1964

Karsintakurssit Ateneumiin (Taide-teolliseen oppilaitokseen) kestivät kaksi viikkoa. Välillä tunsin onnistuneeni tehtävissä, usein oli epäonnistunut olo. Toivo ja synkkä epätoivo vuorottelivat. Muut pyrkijät vaikuttivat niin varmoilta ja lahjakkailta. Osa pyrkijöistä otti rennosti ja railakkaasti, heille kaksi viikkoa merkitsi lomaa ja mahdollisuutta olla taiteilijanalkuja ainakin tämän ajan.

Kun Taideteollinen oppilaitos muutui vuosia myöhemmin korkeakouluksi, valintakursseista tuli kolmivaiheisia. Enää ei ollut pitkää ”taidelomaa”. Syksyllä 1960 peruskurssi teki opiskelusta neli-vuotisen. Se oli onnenpotku! Nyt tuli enemmän aikaa sekä opiskeluun että laajempaan monipuolisempaan tietoon. Ensin opiskelijat olisivat yhdessä vuoden ja sen jälkeen jakautuisivat pyrkimälleen osastolle. B-rapun kuluneesta ovenrivasta tuli vuosien symboli uudelle elämälle. Ovi oli painava, mutta aukeni ”kevyesti”. Tartuin ripaan ja astuin opintielle. Kaikki edessä oleva oli jännittävää, vähän pelottavaakin, mutta elämäni täyttävää ja nyt totta.

Peruskurssin itseoikeutettu johtaja oli **Kai Franck**. Assistentteina oli nuoria suunnittelijoita eri alueilta. **Oiva Toikka** oli minulle hyvin tärkeä ohjaaja. Koulun rehtori oli arkkitehti **Markus Visanti**. Mielipide-eroja näiden kahden, Franckin ja Visannin välillä rupesi syntymään vuosien aikana, mikä lienee normaalia taidelaitoksissa. Komentoa ja järjestystä piti yllä ylivahtimestari **Lehtinen**. Mainio meits. Virallisista asioista huolehti neiti **Liisa Räsänen**. Käytävillä ja eri tiloissa hipsutteli tossuissaan auttavainen vahtimestari **Andrei** lempein silmin ja hymyin. Sunnuntaisin Andrei oli kirkonpalvelijana P. Kolminaisuuden kirkossa. Monet vuodet opintojen jälkeenkin hän muisti meidät ystävällisesti tervehtien.

Opetusohjelma oli monipuolinen. Oli erilaisia suunnittelutehtäviä lavastusluonnoksista toteutettaviin pienoistilkkupeittoihin. Omaan logooni piirsin ja kirjoin mäyräkoiran. Mistä ajatus tuli jäi minulle itselleni hämäräksi. Olihan se kyllä hauska. Käyttöä sille ei tullut. Oli kilpailuja. Esitelmiä. Taidehallin taideteollisuusnäyttelystä piti kirjoittaa arvio. Onneksi niitä ei koskaan käyty julkisesti läpi. Muoto-oppia, elävän mallin piirtämistä, tekstaustakin oli. Plastista sommittelua, kipsiveistosten tutkimista, suunnittelua ja rakentamista. Ja sitä kamalaa deskriptiivistä geometriaa missä eräs **Heimola**-niminen nuorukainen oli erityisen nopea ja harjaantunut. Ensi kysymyksenä hänelle koski Heimola-nimeä ja oliko hän sukua **Niilo Heimolalle**. Niilo Heimola, musiikkimies, oli syntyisin Johanneksesta ja kaikki kotkalaiset tunsivat hänet. Valitettavasti eivät olleet samaa sukua vaan **Hedman-Heimonen-Heimola**.

Saimme töistämme monipuolista kritiikkiä, välillä kirpeätäkin kuivahkolla huumorilla tarjottuna. Luennolla mm. Japania koskevissa oli oltava täysillä mukana eikä esimerkiksi neuloa villapaitaa tai sukkaa samaan aikaan. Se oli selvää. Tärkein mieleeni ja muistiini jäänyt viesti oli tämä: ”Tehkää uutta, älkää jääkö vanhojen tottumusten ja ratkaisujen varaan. Etsikää ja kokeilkaa rohkeasti ja uteliaina!” Franckin vaikutuksesta (luulen) omatkin tummahkot värit kirkastuivat heleiksi ja rikkaammiksi.

Viivyn vielä hetken peruskurssilla. Keväällä pääsiäisen aikaan saimme hauskan tehtävän. Fajanssimunan pintaan oli kuvioitava oma näkemys. Syntyi sata (100) erilaista munaa. Mikä muna voitaisi? Franck piti (tykkäsi niin kuin hänellä oli tapana ilmaista) selkeästä purjeveneaiheesta, Toikka taas mystisestä tummasta kirkkailla väripilkuilla ja -kuvioilla maalatusa munasta.

Harjoitustehtävä kesältä 1963.

Äänestyksessä tumma voitti ja Franck heitti minulle tuoreen ananaksen, harvinaisen hedelmän vielä tuolloin.

Elimme kuten opiskelijat yleensä sangen vaatimattomasti ja satunnainen sijoittuminen pakollisissa kilpailuissa saattoi yllättää iloisesti. **Pihlgren-Ritolan** tapettitehtaan kilpailussa orvokkiehdotukseni lunastettiin ja sain siitä 60 markkaa, mikä oli iso raha. Halvin ruoka oli Kestikartanon ”ranskalaiset paistetulla munalla” 2 mk 10 penniä. Olikohan se sittenkään halvin, herkullinen kyllä. Mitä me oikein mahdoimme syödä?

Asikuvaa lasten maailmaan.

Eihän alivuokralaisasunnoissa yleensä saanut valmistaa ruokaa. Fazerin tumma perunaleivos oli jo 1960-luvulla olemassa. Sen nauttimiseen oli aina joskus aihetta.

Helsinki oli mielestäni ja muistoissani aika harmaa ja valoton kaupunki. Täti, jonka luona alkuvuodet asuin, varoiteli kävelemästä iltaisin puistojen läpi. Erityisesti Eduskuntatalon pieni puistikko oli epämääräinen ja vaarallinenkin paikka. Joskus autoissa seurattiin kulkuani ja eräs opiskelutoverini tempaistiin autoon sisään ja häntä ajelutettiin pitkiä matkoja.

Ateneumin aulaan kokoontui mm. sen ajan julkikkia vaikkei sitä termiä vielä käytetty. Oli **Pentti Saarikoski** tummakulmainen hurmuri, **Ahti Susiluoto**, **Göran Augustson** ja **Juhani Harri** naisseuralaisineen. **Antti Peippo** ja **Seppo Huunonen** tulevia elokuvaohjaajia. Oli myös asuntotoimiston huijareita. Minulla oli kokemuksia toimistosta. Ja kaikenmaailman kaupustelijoita. Kadulla lehtikoju, missä vähän peloittavan näköinen mies mainosti ”Totuuden torvea”. Hän tuntui olevan vihainen koko maailmalle.

Joskus kotimatalla poikkesimme Rautatieasemalla ostamassa nälkään yhden kuuman nakin.

Peruskurssin päättyessä kevään ja kesän taitteessa kuvanveistäjä **Heikki Häivöjä**, iso, lempeä ja isällinen mies kehoitti menemään ulkotöihin. Menkää luontoon. Olin Hietaniemen uurnalehdossa kolmena kesänä. Nekin vuodet olivat kokemuksina tärkeitä. Jokainen

yksinkertainen työtehtävä vaati opetelua ja ihmisten, niin vakinaisten työntekijöiden kuin harjoittelijoiden elämäntarinat antoivat monin tavoin ajateltavaa.

Missä sitten asuinkaan kesien 1961–63 aikana kävelin kaikki matkat Hietaniemeen kello seitsemäksi aamulla ja sulauduin kaupunkilaisten ja junalla tulevien kiireiseen joukkoon. Helsinki heräili ja itsellänikin oli nuoren ihmisen iloinen, odottava mieli. Ensimmäisen kevään ja kesän myötä rupesin pitämään kaupungista yhä enemmän. Entinen tyttö ”maalta” alkoi muuttua ”hesalaiseksi”. ”Maalta tulleita” sanottiin meistä, jotka emme olleet Helsingistä. Itse en oikein osannut mieltää ja hyväksyä käsitettä. Olihan Kotka selkeästi kaupunki, satamakin oli suurempi ja kansainvälisempi kuin Helsinki. Hesa!

Syksyllä 1961 aloitimme 3-vuotisen opiskelun tekstiilitaiteen osastolla. Pääaine oli kudonta. Sinä aikana valmistui sarjat mallitilkkuja, huopa, räsymatto, takana, pukukankaita, damastipöytäliina, villamatto, minkä kudoin välityönä, kun vanhat damastipuut vaativat hyviä hermoja. Lopputyö oli ryijy. En ollut erityisen ihastunut ryijyistä, olin nähnyt niitä samanlaisia liikaa. Mutta kutoessani omaa ”ryijytuoliani”, missä vedettävä laatikko oli alla, ihastuin värien ja lankojen mahdollisuudesta ja sen jälkeen innostunutkin ryijyjen suunnittelusta.

Kirjoimme ja ompelimme käsin, ompelukonetta ei käytetty. Muita aineita olivat sidosoppi, materiaalioppi,

tekstiilihistoria, jäljennöspuirustus, yleinen sommittelu, tekstiilisommittelu ja painokangassuunnittelu. Neuleoppi ei vielä ollut mukana. Kutomon johtaja oli legendaarinen **Hulda Potila**. Hänellä oli melkoisesti kokemusta ja paljon myös mielipiteitä mm. väreistä. Ajoittain ankara ja samalla huumorintajuinen persoona, joka selvästi rakasti oppilaitaan. Nuori opettaja **Eliisa Salmi** vähän pehmeni Huldan ajoittaista ehdottomuutta. Hänestä tuli seuraava yliopettaja myöhemmin, v. 1964 syksyllä. Yleistä sommittelua ohjasi **Mikko Vuorinen**, mies jossa oli jännittävää vetovoimaa. Ja kyky löytää hyvät ja heikot kohdat oppilaan töissä. Tytöt tykkäsivät!

Myös **Runar Engblom**, lempinimeltään **Skäpe** opetti yleistä sommittelua. Puhuttiin ja varmasti oli tottakin että hän oli sukua Ruotsin hallitsijasuvulle. Pituudessa, olemuksessa, profilissa oli paljon samaa. Herkkä mies, johon sota-aika oli jättänyt jälkensä. Hän opetti myös jäljennöspuirustusta mm. Kansallismuseossa. Jokaiselle hän valitsi oman ryijyn jäljentämistä varten. Ruutupiirroksista on ollut valtavasti hyötyä, kun suurensin pieniä luonnoksiani myöhemmin. Kerran hän pyysi neitiä hakemaan Alkosta viinipullon, mutta minulla ei ollut ns. viinakorttia.

Muistiini ovat myös jääneet tekstiiliopettajien kauniit käsinkudotut villakankaiset jakkupuvut ja niihin sointuvat asusteet. Erityisesti **Kirsti Rantasen** väritajua ihailin ja hänen tyyliinsä ja pukeutumisensa oli kuin värimatka sävyjen maailmaan. Aika hienoja työasuja! Mutta opetus olikin pitkälti luennointia ja mielenkiintoisia kankaspuoista löytyi edullisia palakankaita. Värikäs huivi teki jo paljon. Yhteiskuvassa luomapuitten äärellä minulla oli ompelemani liivihame. Ompelin kyllä muutakin. Ja ruskean villakankaisen takin värjäytin mustaksi ja lisäsin samettikauluksen. Siinä väriä oli enemmän jännitettä!

Voimistelua en jättänyt muutama vuoteen. Liityin Säkeniin, mutta Amerikkaan valiorryhmän mukana en enää ennättänyt, päivät pitkiä ja töitä oli paljon.

Siihen aikaan teiteltiin molemmin puolin. Sinunkaupat tehtiin koulun päätyssä ja niaaminenkin taisi loppua samaan aikaan.

Sen ajan opetuksessa korostui ohje, jopa vaatimus olla vaatimaton, nöyräkin. Itseään ei saanut tuoda liikaa esiin eikä rahasta saanut missään tapauksessa puhua. Kai Franckin tiedettiin jopa karsastavan itseriittoisia muotitaiteilijoita, lehdistön lemmikkejä. Työn piti puhua, ei tekijän. Sen ajan ajattelussa oli ehkä puutteensa, mutta monessa asiassa olen ollut samaa mieltä. Toisten töistä onkin ollut helpompi kertoa.

Kolmannen vuosikurssin aikana tuli mahdollisista työpaikoista yhteydenottoja. Porin Puuvillassa olisi minulle ollut suunnittelijan paikka. En nähnyt itseäni tehtaassa vaan halusin jotain muuta ja erilaista. Halusin kodin, perheenkin joskus, mutta ennen kaikkea työskennellä yhdessä sen Heimolan kanssa. Päättäjäisten yhteydessä 27.5.1964 sain koulun opettajien ”hattustipendin”. Sillä rahalla ostin hääräpukukankaan ja kengät ja kuukauden päästä menimme naimisiin ja minusta tuli **Norma Heimola**.

Koulua kyllä ikävöin vielä vuoden ajan. Sen erikoista, ihanaa ilmapiiriä ja ihmisiä. Toisenlaiset oppivuodet olivat nyt edessä.

Nuoriopari Norma ja Pekka Heimola kesällä 1964.

< Kuva opiskeluvuosilta. Olen edessä keskellä katse vakaasti kameraan päin.

Aaro Ala-Outisen muistoja Johanneksen Metsäkylästä

Martti ja Aaro Ala-Outinen v.1930

Martti, Martta, Aaro ja Antti Ala-Outinen v.1943.

Ajattelin kirjoittaa muistikuvia Metsäkylästä, vaikka en ole paljasjalkainen johannekselainen. Olen syntynyt Säkkijärvellä 1925 syksyllä. Minut on tuotu hevoskyydillä Viipurinlahden yli jätse kevättalvella 1926. Isä lähti perheensä kanssa työnhakuun Johannekseen. Minä olin muuttokuorman päällä kapaloituna kuin myös jauhosaakki, koska jäällä oli vettä.

Aika rohkeaa oli isäni: lähti niin vaaralliselle matkalle. Hyvin kai pääsimme perille kuitenkin. Omakotitontti löytyi aika läheltä Hackmanin rajaa. Rakentaminen alkoi välittömästi, ja että talo valmistui syksyllä 1927. Myös perhe lisääntyi yhdellä samana keväänä.

Samoihin aikoihin rakennettiin tietenkin paljon muitakin taloja. Sellutehtaan rakentaminen vaati paljon työväkeä, joten asuntoja tarvittiin samanaikaisesti. Kaksi kauppaakin oli, Osuuskauppa ja Kymäläisen liha- ja leikkeleliike. Ihmettelin, mitä tarkoittaa sana leikkele. Myöhemmin lihakaupan tilalle tuli sekatavaraliike. Muistaakseni Ranki piti sitä kauppa vaimonsa kanssa jonkun aikaa. Sitten sattui ikävä tapaus. Tämä Ranki ajoi moottoripyörällä kolarin ja menetti henkensä. Hautajaiset pidettiin siinä naapuritalossa Järvisellä, koska Järvisen tytär piti jonkinmoista pitopalvelua. Tuntui oudolta, kun se moottoripyörä oli tuotu näytille aika paljon ruhjoutuneena.

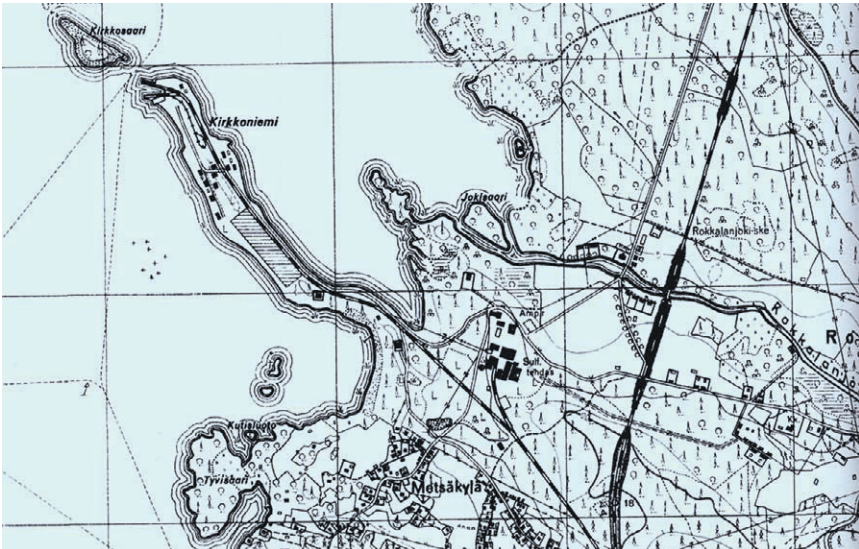
Sitä en tiedä, kuinka kauan meni, ennen kuin kauppaan tuli uusi isäntä, joka oli Rokkalan hovin tilanhoitaja Koivunen. Sillä nimellä kauppa toimi tietääkseni sotaan asti.

Yritystoimintaa oli myös se, kun Järvisen pojat hankkivat kuorma-auton. ”Fargo”-merkinen auto oli uusi, ja meidän kylän

poikien ihailun kohde. Järviset ajoivat etupäässä propsikuormia melkein yötä päivää urakalla. He kertoivat saaneensa

Sisäkuva Koivusen kaupasta v. 1930.

Kartta: © 2009 Maanmittauslaitos. <https://www.karjalankartat.fi/>

sakkojakin ylisuurista kuormista. Meillä oli myös asuntojen vuokraustoimintaa. Viidet vuokralaiset saivat meiltä asunnon. Moni nuoripari tuli häiden jälkeen meille asumaan. Kirkkoniemessä järjestettiin painikilpailuja palokuurin tiloissa. Jotkut painijat yöpyivät myös meillä. Palokuurissa järjestettiin tanssiaisia ja käsityönäyttelyitä.

Syyskuussa oli uimakoulun päättäjäiset. Maisterit ja kandidaatit seppelöitiin. Se oli myös hurjan näköinen temppu, kun poliisi **Laulainen** ajoi polkupyörällä massavaraston katolta satama-altaaseen, joka on yhdeksän metriä syvä. En tiedä, miten pyörä saatiin sieltä kuiville. Kerran, kun ajoimme pyörillä satamaan päin, **Hackmanin** koira juoksi sieltä pihalta ja iski hampaansa minun jalkaani. Ei siinä pahemmin käynyt, hampaan jäljet vain tulivat. Hiekkakuoppa siinä Kirkkoniemien tien vieressä oli myös mielenkiintoinen paikka meille kylän nuorille. Kesäaikana siellä oli mukava seurata, kun tehtaan kuorma-autolla ajettiin hiekkaa. Kuljettaja ja apumies lapioivat kuorman käsin. Auto oli isokokoinen ”Mercedes Benz”-merkinen, varmaan 20-luvulta. Apumies käynnisti auton veivillä.

Hiihtoa, laskettelua ja Telemark-käännösten harjoittelua Kirkkoniemien ”hiihtokeskuksessa”.

Talvella hiekkakuoppa oli mainio ”hiihtokeskus”. Siellä hiihdettiin ja laskettiin mäkeä sekä opeteltiin telemark-käännöksiä. Kuopan keskellä oli tehtaan pumppuhuone, joka oli valaistu ja josta tuli valoa myös meille laskettelijoille. Talvet olivat yleensä lumisia ja kesät lämpimiä. Kakinlahti oli mainio uima- ja auringonottoipaikka. Sitten valmistui Valkoinen talo. Siellä oli kaikenlaista toimintaa, elokuvat ja voimistelu, paini sekä nyrkkeily.

Talvisin oli puulaakihiihtokilpailut. Meidän isä otti osaa myös kilpailuihin samassa ikämiessarjassa, jossa hiihti Hackmanin johtaja tasavertaisesti työtekijöiden kanssa.

Kilpailuista puheen ollen, isä vei meidät kerran Viipuriin auto- ja moottoripyöräkilpailuihin, jotka pidettiin Kelkkalan raviradalla. Se oli hieno juttu. Päristelimme pitkän aikaa kotona leikkiautojen kanssa sen jälkeen. Mielenkiintoinen tempaus oli myös se, kun otimme kyytiä linja-auton takatelineellä seisten Vaahtolan osuuskaupan mutkasta aina Rokkalaan asti!

Koulunkäynti aloitettiin meidän rajanaapurina olevassa, muistaakseni venäläisten rakentamassa aika isossa rakennuksessa. Yläluokat käytiin sitten Vaahtolassa. Se rakennus toimi myöhemmin kulkutautisairaalanä.

Oli kai vuosi 1939, kun me rakensimme uuden ulkorakennuksen. Siinä oli kaikille asukkaille oma puukuuri sekä ulkokuone. Toisessa päässä oli sauna, pesuhuone sekä kanala. Kaivo tehtiin myös. **Jokelan Iivari** oli auttamassa. Minulla on muistikuvia Metsäkylästä vain vajaan kymmenen vuoden ajalta.

Mielenkiintoinen juttu oli **Dallape**-orkesterin esiintyminen Vaahtolan nuorisoseurantalolla. Kiipesimme ikkunasta katsomaan, kun **Vili Vesterinen** soitti ja **Malmsten** lauloi. Soittajilla oli valkoiset puvut päällä. Yleisöä oli sali täynnä.

Kohti tuntematonta

Syksyllä alkoivat koulut. Minä aloitin ammattikoulun Viipurissa. Koulu oli vasta päässyt alkun, kun maailmantilanne muuttui siten, että kesken veistotunnin kuultiin ilmahälytys! Sota oli alkanut. Meidät oppilaat määrättiin Havin valkeille kaivettuihin kallioluoliin väestönsuojaan. Siellä näimme ensimmäiset vihollisen pommikoneet punaisine tähtineen. Vaara ohi -merkin jälkeen meidät käskettiin kotiin. Sen jälkeen koulusta ei kuulunut mitään.

Joulukuun kolmantena päivänä isä tilasi kuorma-auton, jolla lähdimme Säkkijärvelle. Myös **Nurmen** ja **Stykin** perheet lähtivät samalla kyydillä. Luulimme, että siellä saisimme olla rauhassa, mutta sieltä piti lähteä 28. helmikuuta kohti tuntematonta evakko-taivalta.

Simolan pommitukset 19.–20.6.1944

Simolan asemalta oli Viipurin rautatie-asemalle 40 kilometriä. Ennen Simolaa on Etu-Simolan pysäkki, josta 1950-luvulla tuli asema ja jonka nimi muutettiin Raipoksi. Simolan ja Viipurin välissä ovat Nurmin ja Vainikkalan asemat. Simola oli risteysasema, josta oli yhteys Viipurin lisäksi Lappeenrantaan ja Kouvolaan. Ratapiha oli 9 raidetta käsittävä. Itäpuolella oli kääntöpöytä ja kolmepilttuinen veturitali. Eteläpuolella oli halkolaani veturien tarvitsemia polttopuita varten. Pohjoispuolella oli vesitorni, josta veturit saivat veden. Myös asema sijaitsi radan pohjoispuolella. Vanhin asemarakennus oli vuodelta 1869.

yhteensä 41 henkilöä. Kaupan kellariin tuli täysosuma, jossa kuoli 43 ihmistä. 15 taloa tuhoutui ja 23 vaurioitui. Kaikkiaan siis kuoli 142 henkilöä ja haavoittui noin 150. Todellisuudessa luvut ovat noin 10–15% suuremmat. Kuolleista noin puolet oli siviilejä ja puolet sotilas- ja virkahenkilöitä. Uhrien joukossa oli myös venäläisiä sotavankeja. Materiaalisia menetyksiä oli 2 veturia, 63 vaunua, ratakiskoja ja vaihteita. Lisäksi olivat armeijan ja siviilien irtaimen omaisuuden tappiot. Simolaa pommitti yli 100 pommikonetta.

siitä, ettei odotettuja proomuja tulisikaan, sai heidät huolehtimaan itse itsestään. Ainoastaan muutama henkilö oli jäänyt saareen huolehtimaan karjasta. Proomuja ei karjankuljetukseen tullut seuraavanakaan päivänä, joten eläimet päästettiin vapaiksi tai ammuttiin. Tultuaan Tervajoen Karppilan rantaan äitini ei lähtenyt kävelemään maantietä pitkin kolmen lapsensa kanssa, vaan poikkesi mäenrinteessä olevaan suureen, tyhjiin taloon levähtämään. Venäläisten maataistelukoneet lensivät yläpuolella ja tulittivat koko ajan. Huolintajoukkoja kierteli tyhjentyneissä taloissa varmistamassa, ettei niihin ollut jäänyt ketään.

Viereisessä kellarissa oli kuitenkin tilaa. Ensimmäiseen kellariin tuli täysosuma. Ihmisiä juoksi metsään yli ratapihan pois kellarista. Siinä juostessaan äitini näki maassa pienen vauvan, jonka hän pelasti. Pommitus jatkui koko ajan, ja Pertti kompastui juostessaan piikkilankaan ja kaatui. Sotilashenkilö tuli auttamaan ja ihmetteli kun äidillä oli niin monta pientä lasta. Samassa hän sai sirpaleen niskaansa ja menehtyi siihen paikkaan. Äitini lapsineen lensi ilmanpaineesta polvilleen maahan. Juokseminen ylämäkeen jatkui, ensimmäinen pommitusaalto meni ohi ja alkoi toinen. Silloin he olivat jo metsän suojassa. Pommituksen tauottua isopappani ja minä tulimme pois vaunun alta ja lähdimme etsimään muita. Pommitettu alue oli kuin kynnetty ja haisi palaneelta ihmislihalta. Ison kiven juurella makasi vatsallaan nainen. Isopappa käänsi hänet ja tunnisti hänet sukulaisekseen Valpuri Pyökäriksi. Isoäitiä ja Mauria ei näkynyt, ja heidän luultiin kuolleen. Metsästä, isosta kuopasta he kuitenkin löytyivät elävinä. Matka jatkui junalla Etu-Simolaan, jossa rata oli poikki. Äitini oli lapsineen yön suolla, jonne jalassa olleet paperikengät hajosivat. Paikalla oli sauna, johon pääsi lämmittelemään ja odottelemaan junaan pääsyä. Junassa oli haavoittuneita sotilaita tulossa Joensuusta. Äitini nousi tähän sotilajunaan, joka meni Lahteen. Siellä hän luovutti pelastamansa pienen vauvan lotille ja sai maitoa myös omalle pienelle vauvalleen. Lahdesta matka jatkui Helsinkiin ja viimein Paimioon. Muut omaiset olivat tulleet sinne jo neljä päivää aiemmin. Äitini tuli Paimioon paljain jaloin omaisuutenaan vain kolme pientä lasta.

Omat muistoni

En muista paljonkaan tapahtumista, koska olin vain neljävuotias. Muistot ovat hajanaisia, enkä ole varma niiden tapahtumajärjestyksestä. Veljeni Pertin kanssa leikimme kotirannassa Revonsaaren Ruonaniemellä. Kaukaa horisontissa meren yllä näkyi suuria, mustia savupilviä, kun Viipuria pommitettiin. Simolan pommituksesta muistan, miten isopappani kanssa menimme junan alle, pyörän taakse ja hän kietaisi minut puseronsa sisään. Tämä muisto on seurannut minua läpi elämäni. Sen suurempaa turvallisuudentunnetta en ole koskaan kokenut! Asema paloi ja yläkerran ikkunasta heiteltiin alas tavaroita. Radan viereen oli pinkattu ruumiita, joista eräällä naisella oli kukkakuvioinen leninki. Myöhemmin, ainoastaan kerran elämässäni, kun lentokone lensi matalalta talon yli moottorien jyristessä äänekkäästi, heräsin kauhun tunteeseen ja luulin sodan pommituksineen alkaneen.

Simolan asemaa ei enää ole. Vesitornissa on pommitusten muistolaatta ja museo. Simolan asema on avattu syyskuussa 1870 Pietarin radan yhteydessä. Risteysasema siitä tuli 1885, jolloin liikenteelle avattiin rata Lappeenrantaan. Uusi asemarakennus valmistui 1886 ja alkuperäinen asema siirtyi asuinkäyttöön. Uutta asemaa laajennettiin kolme kertaa, mutta se purettiin vuonna 1975. Samana vuonna valmistui uusi rakennus, jossa toimi myös posti. Asema menetettiin merkitystään toisen maailmansodan jälkeen, kun Lappeenrantaan johtaneelle raiteille rakennettiin uusi raide Raiposta. Henkilöliikenteen pysähdykset lopetettiin toukokuussa 1977 ja itse liikennepaikka ja toukokuussa 1996. Alueeseen tutustujaa vastassa on pusikoitunut ratapiha.

– Liisa Katajainen –

Lähteet:

- Nainen sodassa : kotona ja rintamalla 1939-1945 Suomen vapauden puolesta (Sinerma Martti ym.)
- Simolan pommitukset 19.-20.6.1944 (Kauranne Heikki, Vesén Jukka).

Pieni Pirkko Simolan pommituksessa

Olen syntynyt välirauhan aikana ja olin viidentoista kuukauden ikäinen, kun pääsin ensimmäistä kertaa Karjalaan. **Ananias Miettinen** on 20.4.1942 allekirjoittanut Johanneksessa oleskeluluvan, jolla äitini **Elina** neljän viisitoista vuotta nuoremman lapsensa kanssa ”oikeutetaan oleskelemaan Johanneksen kunnan alueella, valtakunnan yhteyteen palautettulla sotilashallintoalueella”. Isä oli saanut lupansa jo aiemmin.

Kun lähtö puna-armeijan suurhyökkäyksen tieltä Karjalasta ja Huunolasta koitti 17.6.1944 aamuyöyöstä kello kolmelta, ikää oli karttunut kolmen vuoden ja viiden kuukauden verran. Noin pienen lapsen muistot eivät ole todellista muistamista, vaan kuvamuistoja, välähdyksiä, flashbackeja. Yhtään kuvamuistoa minulla ei ole kotisaaresta lähdöstä eikä matkasta ennen Simolaa, mutta tiedän tietenkin mitä on tapahtunut muiden kertoman ja pommituksesta tehdyn tutkimuksen perusteella.

Isäni, **Topias Mellanen**, kuului Johanneksen evakuoitinkilokuntaan. Moottoriveneellä hän evakuoiti sekä Huunolan että Revonsaaren asukkaita. Apumiehenä veneessä oli **Arvid Huunonen**. Kun väestö oli saatu evakuoitua, puolustusvoimat otti käyttöönsä saarelaisten moottoriveneitä ja sittemmin niitä tuhoutui Viipurinlahden kovissa saaristotaisteluissa. Isälle armeija palautti veneen sodan jälkeen ja se oli vielä vuosia käytössä Kuusistonsalmen vesillä.

Evakuoinnin paine oli kova eikä umpivaunuja riittänyt kaikille evakuoituille. Matkasimme avoimessa tavaravaunussa paljaan taivaan alla: mummo ja äiji, isän sisar kahden pienen lapsensa kanssa sekä äitini, nyt viisine lapsineen. Pikku-sisko oli syntynyt Karjalassa maaliskuun lopulla 1943. Mukaan saatuja vähäisiä tavaroita oli pakkilaatikoissa.

Simolan pommituksesta minulla on neljä kuvamuistoa. Ensimmäinen on pommien putoamisesta, toinen siitä että olen vaunun vieressä 14-vuotiaan isoveljen sylissä. Veli itki ja juuri se itku jäi muistiin. Seuraava välähdys on maassa makaavasta naisesta, jonka maha on auki verta ja suolia pursuavana. Viimeisessä kuvassa olen suuren kuusen juurella. Sen alimmat oksat muodostivat kuin teltan.

Ensimmäisten koneiden tullessa Simolan ylle ei meidän joukkomme ehtinyt avovaunusta minnekään. Se koitui kuitenkin pelastukseksi, sillä pommitus alkoi noin kilometriä ennen Simolan asema-aluetta ja kattoi laajat alueet sen etelä- ja pohjoispuolella kylvien hävitystä ja kuolemaa. Mummo oli pommituksen alkaessa pannut jonkun miesten pompan kuin sirpalesuojaksi minun ja kahden pienen serkkuni ylle ja kielsi katsomasta. Mutta minä katsoin ja muistan.

Ensimmäisen pommitusaallon mentyä ohi joukkomme purkautui vaunusta ja lähti juoksemaan ratapihan pohjoispuoliseen metsään. Joku sotilas oli temmannut minut itkevän veljeni sylissä ja kantanut turvaan sinne kuusenoksien muodostamaan telttaan. Kuvaa pelontunteesta minulla ei ole. Ehkäpä en edes ymmärtänyt, kuinka pelottavasta tapahtumasta oli kyse. Alitajuntaan on kuitenkin saattanut jäädä jotain jälkiä, koska myöhempien vuosien painajaisunet yhdistin Simolaan.

Pommituksen jälkeen ei äitiä saanut millään enää siihen avovaunuun, vaan joukkomme työntyi Äänislinnan pikajunaan, vaikka se oli siviileiltä kiellettyä. Äiji yksin jäi avovaunuun huolehtimaan tavaroista. Me muut nousimme junasta Lahden asemalla ja menimme isän serkun **Margareta Airikan** luo, joka tuohon aikaan oli Lahdessa käsityönopeettajana. Hänen luotaan matka jatkui Nastolaan mummon sisaren **Amanda Halmin** luo ja sieltä muutaman päivän kuluttua kohti Paimiota.

– Pirkko Kanervo –

Neuvostoliitto aloitti Kannaksella suurhyökkäyksen 10.6.1944. Viipuri menetetttiin 20. kesäkuuta. Kannaksen väkeä omaisuuksineen ryhdyttiin kiireesti evakuoimaan. Maantie- ja rautatiekuljetukset eivät riittäneet kaikkiin kuljetuksiin. Sotilaskuljetukset olivat ensisijalla. Junat ruuhkautuivat ratapihalle, koska ei ollut tarpeeksi vetureita. Useat evakuoitavat joutuivat kulkemaan jalan, ennen kuin pääsivät junaan. Neuvostoliiton tarkoituksena oli häiritä ja estää Kannakselle suuntautuva tai sieltä tuleva liikenne. Erityisen tärkeää oli estää suomalaisjoukkojen huolto ja evakkojen siirto. Simolan ja Etu-Simolan ratapihalla oli junia, jotka kuljettivat joukkoja rintamalle, ja aseita sekä ammuksia kuljettavia junia. Toiseen suuntaan oli tulossa junia, joissa oli evakuoitavaa siviiliväestöä, haavoittuneita ja sankarivainajia sekä venäläisiä sotavankeja. Evakkojunia tuli kaiken aikaa. Asemaseudulla oli paljon väkeä ja kalustoa.

Pommitukset Simolassa ja Etu-Simolassa

Kesäkuun 19.–20. päivinä Simolaan ja Etu-Simolaan kohdistui kolme pommitusta. Ensimmäinen pommitus oli maanantaina 19.6. klo 20.03 ja kaksi muuta tiistaina 20.6. klo 7 ja klo 20.30. Ensimmäisellä kerralla Simolan ylle tuli 47 pommikonetta, toisella kerralla 36 ja kolmannella kerralla 31 konetta. Koneiden mukana oli jokaisessa hyökkäyksessä suojaaamassa 29 hävittäjää. Simolan ensimmäinen pommitus oli tuhoisin: siinä kuoli 101 henkilöä. Kahdessa muussa pommituksessa kuoli

Pommitusten aiheuttamien vahinkojen arviointi ja syyt

Henkilötappiot olivat suuria. Materiaalitappiot jäivät vähäisiksi, kun huomioidaan venäläisten määrällinen ylivoima. Pommitukset eivät merkittävästi vaikuttaneet sotatoimiin Viipurissa ja sen ympäristössä. Ilmavoimat epäonnistui pommitusten torjunnassa. Ilmatorjuntajoukot onnistuivat tehtävässään välttävästi.

Sytä olivat kalusto- ja henkilöstöpula sekä liian laaja tehtäväkenttä, vihollisen määrällinen ylivoimaisuus ja ilmavalvontatietojen kulun hitaus tai tietojen puuttuminen. Hyökkäys esimerkiksi 19.6. tuli yllättäen, vaikka jo klo 18.30 oli tiedustelukoneita lentänyt alueella hermostuttaen ihmisiä. Ilmavalvonnalta ei saatu ennakkoarvoitusta ajoissa.

Aikaa koneiden havaitsemisesta pommitukseen oli vain 1-2 minuuttia. Johanneksen Revonsaaresta uhreja olivat **Emmi Nikkola**, **Valpuri Pyökäri**, **Konsta Reponen** ja **Vilho Hankala**. Heidät on haudattu Lappeenrantaan.

Henkilökohtaisia muistoja Simolan pommituksesta.

Äitini **Vieno Katajainen** o.s. **Pyökäri** Revonsaaresta muistelee joutumistaan Simolan pommitukseen kolmen pienen lapsensa kanssa, joista vanhin, **Pertti**, oli viisivuotias, **Liisa** neljävuotias ja nuorin eli **Ritva** kolmen viikon ikäinen. Revonja haltiansaarelaiset olivat lähteneet omin neuvoin Revonsaaren Karjasaaren rannasta 16.6.1944 Karppilan rantaan. Tieto

Sisään tuli tuttu **Miettisen Alvar**, joka pelästyi nähdessään äitini olevan lapsensa kanssa vielä siellä. Pihalle ilmestyi lisäksi kaksi miestä, joista toinen oli iso-isäni **Otto Pyökäri**. Miehet olivat saaneet uitetuksi hevosen Revonsaaresta ja etsivät nyt kärkeä hevoselle. Ulkorakennuksesta löytyivät nelipyöräiset karrit, joiden eteen sidottiin hevonen paksulla köydellä. Matkaan lähdettiin päämääränä Simolan asema. Nurmin asemalta tulivat kyytiin isoäitini ja kahdeksanvuotias **Mauri**-eno. Tulimme Simolaan ja miehet lähtivät etsimään vaunua, jonka kyytiin saisivat hevosen.

Simolan pommituksesta Paimioon

Äitini kiipesi lapsineen tavaravaunuun, jossa oli lankkuperäiset. Siinä oli kuljetettu sotilaita. Vaunussa oli väkeä Revonsaaresta ja isoisänikin palasi sinne. Konduktööri tuli kertomaan, että sivuraiteille tulee ensin ammusjuna ja sen jälkeen he pääsisivät lähtemään. Äitini otti lapset mukaansa ja lähti etsimään ruokaa ja juomaa asemalta. Hän ehti kysyä, onko paikalla ollut pommituksia, ja sai siihen vastauksen, ettei ole ollut sitten talvisodan aikojen. Ruoka jäi saamatta, kun yllättäen alkoi pommitus. Yksi hävittäjästä ampuu ikkunat rikki. Tuli kiire juosta takaisin kohti junanvaunua. Ilmatorjunta alkoi myös ampua. Isoisäni nappasi minut syliinsä ja meni vaunun alle pyörän taakse sirpalesuojaan. Hän avasi puseronsa ja kietaisi minut puseronsa sisään. Lähistöllä oli kellareita, joihin ihmiset hädissään juoksivat suojaan. Kellari, johon äitini juoksi vauva sylissään ja Perttiä kädestä pitäen, oli täynnä.

Kenraali Waldemar Erfurth yhteysupseerina Suomen päämajassa

Johannes-Seuran syyskuisen Mikkelin-retken yhteydessä saatiin tutustua myös nykyisessä Jalkaväkimuseossa jatkosodan aikana sijainneeseen saksalaisen kenraali Waldemar Erfurthin työhuoneeseen. Tosin sen aikuisista huonekaluista ei ole jäljellä kuin Erfurthin työtuoli, ja sekin oli nyt siirretty varastoon Olli Kleemolan puhdetyönäyttelyn tieltä.

Waldemar Erfurth oli 62-vuotias saadessaan kesällä 1941 siirron Saksan armeijan pääesikunnasta Suomeen. Tehtävänimike oli: ”Saksalainen kenraali Suomen päämajassa.” Koko Suomessa oloajan Erfurth piti sotapäiväkirjaa. Sivuja kertyi liki 1 100. Päiväkirjat on julkaistu suomeksi kolmena eri kirjana. Lisäksi on Erfurthin oma teos Suomi sodan myrskyissä.

Kesäkuun 12. päivänä Erfurth oli Saksan yleisesikunnan päällikön **Franz Halderin** luona kuulemassa tehtävästään. **Mannerheimin** toivomuksesta Erfurthin ja koko esikunnan oli alkuun esiinnyttävä siviileissä ja asepuvussa vasta sodan alettua. Neuvostoliiton kanssa lähestyvän sodan suhteen Halder oli optimistinen, ”puhui muutaman viikon mittaisista sotatoimista”, joiden ajan Erfurth olisi poissa vakinaisesta tehtävästään Berliinissä. Halder ”arvioi Neuvostoliiton romahtavan nopeasti”.

Seuraavana päivänä Erfurth oli perillä Suomessa ja tapasi 14. päivänä Mannerheimin. Alkuvaikeutelu oli, että marski oli ”erittäin kohtelias, joskin myös hiukan kylmä. – – Kyseessä oli selvästi suuri herra, jolla on korkea intelligenssi ja vahva itsetunto.” Saksan hyökkäys Neuvostoliittoon käynnistyi 22. kesäkuuta. Erfurthin mielestä Mannerheim vaikutti tuona päivänä olleen ”syvästi liikuttunut siitä, miten merkittävää koko maailmalle on sota bolshevikien hallitsemaa Venäjää vastaan”. Erfurthia marski pyysi kantamaan siitä lähtien sotilaspukeaa.

Kesäkuun 24. päivä oli kaunis juhannuspäivä. Suomen liput liehuivat Helsingissä. Kenraali **Wiljo Tuompon** mukaan ”täysi rauha kaikkialla. Ihmiset paistattelevat auringonpaisteissa. Kappeli oli täpötäynnä väkeä. Orkesteri soitti karjalaista musiikkia ja saksalaisia sotilasmarsseja.” Päivän kuluessa Erfurth laski seppeleen Vanhan kirkon puistossa sijaitsevalle sankarimuistomerkillle, joka on pystytetty Helsingin valtauksessa vuonna 1918 kaatuneille 54 saksalaiselle sotilaille, sekä seppeleen talvisodan sankarivainajille Hietaniemeen.

Samana juhannuspäivänä Suomen Berliinin-lähettiläs **T. M. Kivimäki** oli marsalkka **Hermann Göringin** luona luovuttamassa tälle Suomen korkeinta kunniamerkkiä: Suomen Valkoisen Ruusun suurristiä ketjuineen. Puheessaan Kivimäki palautti Göringin mieleen tämän talvisodan aikana antaman neuvon, jonka mukaan ”Venäjän kanssa olisi tehtävä rauha nopeasti” sekä lupauksen että ”Suomi oli saava takaisin kaiken, mitä se joutuu menettämään, koron kanssa. Göring lausui iloinneensa, että Suomi oli noudattanut hänen neuvoaan. Nyt on Suomi saava hyvityksen. Yhdessä Saksan kanssa se käy nyt taisteluun idän demonien valtaa vastaan.”

Sekä Erfurthin seppeleenlaskut että kunniamerkin luovutus Göringille tapahtuivat päivää ennen kuin Suomi oli virallisesti sodassa. Kesäkuun 25. päivänä punailmavoimat pommittivat Suomen kaupunkeja, jonka jälkeen

Mannerheimin pöydässä vas. kenraalileversti Nikolaus von Falkenhorst, oik. Waldemar Erfurth. Mikkelin retken johtaja. (SA-kuva 49398)

pääministeri **Jukka Rangell** antoi eduskunnalle tiedonannon: Suomi on jälleen sodassa Neuvostoliiton kanssa.

Syksyn tullen tilanne aseveljien välillä vaikeutuu

Erfurthin esikunnan sijoituspaikka oli aluksi kahdentoista kilometrin päässä Mikkelistä, postivirkamiesten liiton lepokodissa Heimarissa. Mikkelisiin esikunta siirtyi loppuvuodesta 1941. Yhteistyö oli kesällä sujunut hyvin. Mutta syksyn tullen, hyökkääjien tappioiden kasvaessa ja puna-armeijan puolustuksen sitkistyessä Suomen ja Saksan intressien erot alkoivat yhä enemmän nousta esille. Itse asiassa Saksan hyökkäys itään ei alun alkaenkaan sujunut niin loistokkaasti kuin Suomen kansalle esitettiin, oli pakko esittää.

Elokuun 30. päivänä Viipuri oli suomalaisten hallussa. Ehfurth kiiruhti

onnittelemaan Mannerheimia ja kertoi **Hitlerin** myöntäneen marskille rautaristin ritariristin Viipurin valtauksen johdosta. Tapaamisen aikana marski kysyi: ”Mitä saksalaiset aikovat tehdä Pietarille?” Erfurth vastasi, että Saksan sodanjohdon päämääränä on tuhota se kokonaan maan tasalle, mihin Mannerheim totesi ”vakaalla äänellä: Sitten venäläiset rakentavat uuden Pietarin kaupungin.” Sanoista on luettavissa epäily Saksan voittoon, sillä Neuvostoliitto ei ollutkaan romahtanut nopeasti, kuten oli uskottu.

Seuraavana päivänä **Ryti** oli Mannerheimin luona, ja tämän lähdettyä marski tuli Erfurthin luo kertomaan keskustelun tuloksista: Suomalaiset valittavat suuria tappioita, 50 000 miestä siihen mennessä menetetty, talous on ongelmissa, sotaratkaisut painavat ja vasemmiston mielestä hyökkäys pitäisi pysäyttää vanhalle

rajalle. Perinteisesti vasemmisto onkin vastustanut Itä-Karjalan valtaamista. Erfurth arvioi, että sodan tulevaisuus näyttättyy suomalaisille epäselvänä ja kyseenalaisena. Tilanne aseveljien välillä vaikeutui kaiken aikaa.

Marraskuun puolivälissä Erfurth sai Hitlerin ohjeen, että hänen täytyy ”pitää suomalaiset aisoissa. He eivät saa irtautua sodankäynnistä.” Kuukauden kuluttua Hitlerin adjutantti, majuri **Engel** toi Mannerheimille kirjeen Hitleriltä ja tämän lahjana erikoisvalmisteisen Mercedesen. Auto oli 4 100 kiloa painava, 230-hevosvoimainen ja 170 kilometriä tunnissa kiitävä panssaroitu kolossi. Auton marskille esitteli Hitlerin autonkuljettaja, SS-majuri **Erich Kempka**. Kun kaikki oli loppu, Kempka oli se, joka keväällä 1945 poltti Valtakunnan kanslian pihalla Hitlerin ja **Eva Braunin** ruumiit.

Kenraali Erfurth kunniakäynnillä Vanhan kirkon sankarimuistomerkillä. Helsinki 24.6.1941. (SA-kuva 20291)

Mersu ei kauaa tainnut mieltä lämmitää – jos ollenkaan – sillä muutaman päivän kuluttua, joulukuun 20. päivänä Erfurth kutsuttiin Mannerheimin luo, joka oli ”erittäin huonolla tuulella saatuaan Saksan itärintamalta huolestuttavia tietoja”, joiden mukaan saksalaiset olivat joutuneet vetäytymään Tihvinästä ja Olhavanjoelta. Marski oli myös loukkaantunut, ettei hänelle ollut enakkoon kerrottu näistä toimista. Tulevaisuutta hän maalasi synkin värein. Kun Erfurth kuin puolusteluksi kertoi ulkoministeri **Wittingin** saaneen jo aiemmin tietoa vetäytymisestä, Mannerheim teki torjuvan eleen ja totesi Suomen ulkoministerin ymmärtävän sodankäynnistä ”yhtä vähän kuin Aleksanteri Suuren hevonen”.

Joulukuun 29. päivän tapaamisessa marski oli rauhallisempi kuin edellisellä kerralla. Syynä itärintaman kriisiin hän piti Venäjän talvea ja totesi, että se olisi pitänyt ennalta nähdä ja ihmetteli että Saksan armeija oli laiminlyönyt juuri tämän tärkeän seikan. Mannerheim totesi, että ”tärkeintä on, että sotilaiden jalkineet ovat hyvät. Kengän tai saappaan pitää olla niin suuri, että siihen mahtuu kaksi sukkaa ja vielä varpaita voi liikuttaa. Saappaissa ei saa olla nauvoja ja nastoja! Ei kumia! Vartiomiehillä pitäisi olla huopasaappaat. Pakkasen aiheuttamat amputaatiot ovat komentajien vastuulla, joten heidän pitäisi estää niitä tulemasta.” Marskin luento sotilaiden jalkineista sai sytykkeensä varmaan siitä, että Saksan itärintamalla oli jouduttu amputoimaan sotilaiden paleltuneita raajoja.

Erfurthin tehtävästä ei tullut helppo. Eikä hän ollut Führerinsä suosiossa. Sen Erfurth sai todeta Hitlerin saapuessa Mannerheimin 75-vuotispäiville kesäkuussa 1942 ja tervehtiessä saksalaisia kenraaleja: ”Kun Hitler katsoi minuun, silmät muuttuivat samalla lasisen koviksi ja ilme kylmän välinpitämättömäksi.”

Tunnelma kuin surutalossa

Vaikeuksista huolimatta asevelihenkeä oli pidettävä yllä molemmin puolin ja kääriä kirjeiden sanat pumpuliin. Siihen Suomen pakotti jo se, että ruokahuolto oli Saksan toimittaman viljan varassa. Jatkosota jatkui ja jatkui, yli kolmen talven. Kesäkuun 9. päivänä 1944 puna-armeija käynnisti suurhyökkäyksen Kannaksella. Suomi lähti pyrkiämään ulos sodasta. Elokuun 31. päivänä Saksan Helsingin-lähettiläälle **Wipert von Blücherille** ilmoitettiin, että Suomi oli muutamaa päivää aiemmin ottanut kosketuksen Neuvostoliiton johtoon. Ilmoitus sai Erfurthin ryhtymään toimenpiteisiin, jotta Etelä-Suomen sairaaloissa olevat saksalaiset haavoittuneet saataisiin kuljetettua pois.

Seuraavana päivänä Mannerheim, nyt presidenttinä, otti vastaan Erfurthin ja kenraali **Lothar Rendulicin**. Paikalla olivat myös kenraalit **Rudolf Walden** ja **Erik Heinrichs**. Erfurthista ”suomalaisten kenraalien mieliala oli matala. Mannerheim, muuten aina loistava seuramies, oli nyt yksivakainen ja silminnähävästi ajatustensa vallassa.” Poliittisia kysymyksiä ei käsitelty ja Rendulicin yritykset kääntää puhe ajankohtaisiin kysymyksiin tyrehtyivät Mannerheimin ”arvokkaaseen luoksepääsemättömyyteen ja hänen kenraaliensa vähäpuheisuuteen. Vallitsi tunnelma kuin olisi istuttu surutalossa, josta vainajaa ei vielä ollut kuljetettu pois.”

Erfurth hyvästeli Mannerheimin syyskuun 5. päivänä, Suomen ja Neuvostoliiton solmittua aselevon. Illalla 12. päivänä Erfurth esikuntineen nousi viimeiseen evakuointilukseen. Oman teoksensa hän päätti sanoihin: ”tähän astiset aseveljet lähtivät nyt kulkemaan omaa tietään synkkää tulevaisuutta kohti.” Amerikkalaiset joukot vangitsivat Erfurthin 6.5.1945, kaksi päivää ennen kuin Saksa antautui. Sotavankeudesta hän vapautui kesällä 1947.

Johannes-Seuran talviristeily siirretty

Johannes- seuran talviristeily on siirretty myöhempään ajankohtaan vaikean koronapandemiatilanteen vuoksi. Uusi risteily suoritetaan su **3.4.2022–4.4.2022** samalla ohjelmalla. Kaikki risteilyn aiemmin varanneet siirretään automaattisesti uuteen risteilypäivään. Mikäli uusi ajankohta ei teille sovi, niin otattehan yhteyttä risteilyn järjestäjiin. Katso alla olevasta ilmoituksesta yhteystiedot. Uusia ilmoittautumisia otetaan mielellään vastaan.

JOHANNES-SEURAN PERINTEINEN TALVIRISTEILY: TURKU – TUKHOLMA – TURKU **UUSI AJANKOHTA:**

❄️ **M/S Baltic Princess sunnuntai 3.4. – maanantai 4.4.2022** ❄️

Kuva: <https://www.tallinksilja.fi/>

Ilmoittautumiset ja maksu 28.2.2021 mennessä

Maksu Johannes-Seuran tilille

TOP Kaarina IBAN:
FI87 5710 8350 4278 97
BIC: OKOYFIHH

Merkitse viestikenttään maksamiesi osallistujien nimet.

Risteilyn hinta:

70 €/hlö 2 hengen A-hytti
90 €/hlö 1 hengen A-hytti
72 €/hlö 1 hengen B-hytti
80 €/hlö 2 hengen A-premium hytti
115€/hlö 2 hengen De Luxe -hytti

Hintaan sisältyy:

Tervetulomalja – Meriaamiainen – Yhteinen tilaisuus – Merilounas – Pullakahvit

Ohjelmassa yhteiskuntatieteiden tohtori **Hella Neuvonen-Seppänen** kertoo sosiiaalipsykologian alan väitöskirja tutkimuksestaan ”Menetetyin Karjalan valot ja varjot. Siirtokarjalaisuus evakon lapsen elämässä ja muistoissa”. Neuvonen-Seppänen tutkimus osoittaa, että evakoilta siirtyi lapsille raskaita taakkoja, mutta myös voimaa ja rohkeutta. Alustuksen jälkeen käydään keskustelua aiheesta.

Ilmoittautumiset ja tiedustelut:

Sari Auvainen puh. 040-747 4431 klo 20 jälkeen, e-mail: sariauvainen@hotmail.fi
Pekka Teräväinen puh. 0400-432 668, e-mail: pekka.teravainen@pp.inet.fi

Lähtö risteilylle sunnuntaina 3.4.2022 klo 20.15 M/S Baltic Princess. Kokoontuminen Tallink Siljan terminaaliin viimeistään klo 19.30. Risteilyohjelma ja oma ohjelma jaetaan terminaaliin. Paluu Turkuun on 4.4.2022 klo 19.15.

TERVETULOA!

– Johannes-Seura ry • Ohjelmatoimikunta –

Saarelaisten pikkujoulujuhla

Joulutunnelmaa tortuilla ja kynttilän loisteella tarjoilivat Riitta ja Liisa (Kuva: Mikko Järvinen)

Kuva: Liisa Katajainen.

Korona oli vienyt osallistujajoukon puoleen entisestä. Nuorin osallistujista oli 8-vuotias **Manda-**tyttönen. Perinteen mukaan aluksi sytytettiin kynttilä ja vietettiin hiljainen hetki kaikkien edesmenneiden muistoksi. **Liisa** kertoi **Rauha** ja **Markus Lintusen** siunaustilaisuudesta, joka oli ollut edellisenä päivänä. **Maire Uotilan** kirjoittama tunnelmallinen jouluruno kuuluu myös perinteisiin juhlassamme. Runon säe on meille saarelaisille sopiva: ”Kaukana on lapsuuskoti rajan takana, mutta ihmismuistoilla ei ole rajoja.” Yhdessä laulettu joululaulu nostattavat jouluista tunnelmaa.

Kattilallinen maittavaa riisipuuroa odotteli jo syöjiä. Mantelia ei saanut kukaan. Vanhainkoti Iltatähden asukkaiksi pääsivät lähes kaikki. Näitä pirtteitä vanhuksia, jotka melkein kaikki olivat satavuotiaita, tuli haastattelemaan radiotoimittaja. Hauskat vastaukset nostattivat naurunpyrskähdyksiä. Ehkäpä vastauksissa oli jotain opittavaakin! Leikkimieliset, mutta visaiset tietokilpailukysymykset pistivät hieromaan älynystyröitä. Miten sen kirahvin sinne jääkaappiin voi laittaa ja entä norsun?

Välillä rypättiin kahvit joulutorttujen ja kinuskikakun kera. Karjalainen horoskooppi kertoi tulevasta vuodesta.

Mietiskeltiin yhdessä, mistä joulupeirinteestä ei voisi luopua. Jouluun pitää kuulua jouluruuat ja käynti hautausmaalla sytyttämässä kynttilät omaisten haudoille.

Joulupukin lahjasäkiä löytyi paketti kaikille kilteille saarelaisille. Juhla päättyi hyvän joulun toivotuksiin. Kiitos kaikille osallistujille! Toivotaan kaikille johannekselaisille parempaa vuotta 2022! Johannesjuhla ja kotiseutumattoja Johannekseen on jo ikävä. Menestystä kahvila Pirskekin väelle ja kiitos erittäin runsaasta puurosta ja maittavasta kakusta.

– Liisa Katajainen –

Uuras-Kilta ry:n sääntömääräinen vuosikokous lauantaina 19.3.2022 kello 14.00 Karjalatalon Wiipuri-salissa.

Ilmoittautumiset sähköpostitse [uuraskilta\(at\)gmail.com](mailto:uuraskilta(at)gmail.com)

Koronatilanteen vuoksi kokoukseen on mahdollista osallistua myös etänä teamsin kautta. Tervetuloa!

– Uuras-Kilta ry:n hallitus –

Kattavaa isännöintipalvelua Turun alueella

Turun talousalueen suurimpana yksityisenä isännöitsijätoimistona olemme tarjonneet kokonaisvaltaisia isännöintipalveluita jo yli 50 vuoden ajan. Se on luonut näkemyksen siitä, miten isännöintialan ammattilaisen tulee toimia.

Varsinais-Suomen Isännöintitalo Oy on auktorisoitu ja ISA ry:n auditoima, työntekijöidensä omistama isännöitsijätoimisto.

Kaipaako taloyhtiönne ammattitaitoisen ja osaavan isännöitsijätoimiston palveluita? **Ota meihin yhteyttä!**

Olette lämpimästi tervetulleita tutustumaan toimistoomme!

Ari Kesäläinen, Toimitusjohtaja, RI (YAMK), AIT, ISA
p. 020 722 9944, 0400 523 194
Maariankatu 4 C, 20100 Turku
ari.kesalainen@isannointitalo.fi

www.isannointitalo.fi

Autokorjaamo Testipiste oy

Hallimestarinkatu 22
20780 KAARINA

Puh. (02) 243 5585

Faksi (02) 243 5100

Gsm (0400) 824 767

markku.hiiri@testipiste.fi

autokorjaamo m.hiiri
testipiste

Johannekselainen

Johannekselainen ilmestyy 9 kertaa vuodessa

Kustantaja ja julkaisija:

Johannes-Seura ry

Toimisto:

Myllytie 1 (Kirkonkulma) 21500 Piikkiö, puh. 02-4795 118

Avoimna: **kerran kuukaudessa keskiviikkona** klo 12-17 ja kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena arkilauantaina klo 10-15. (ks. sivu 2)

www.johannes.fi

sähköposti: Johannesseura@elisanet.fi

Päätoimittaja:

Hannu Rastas, Saksantie 89, 21500 Piikkiö

Puh: 050-3541 363

Sähköposti: hannu.rastas@dlc.fi

Lehtitoimikunta:

Marjatta Haltia, Liisa Katajainen, Hannu Sinkkonen, Kaija Sipilä, Heli Sirkesalo ja päätoimittaja.

Lehden toimittajat:

Kaikki lukijamme, johannekselaiset ja heidän ystävänsä.

Ilmoitushinnat: 0,55 €/palstamm (perusteena 4-palstainen sivu, palstan maksimileveys 70 mm).

Säännöllisistä jatkuvista ilmoituksista alennus.

Kuolinilmoitukset:

- korkeus < 10 cm = 80 €

- korkeus enintään 10-15 cm = 100 €

Kiitosilmoitukset:

5 €.

Tilaushinnat vuonna 2022:

Vuosikerta (9 lehteä) 40 € Suomi ja Ruotsi, muut maat 45 €.

Lisänumerot 3 €/kpl + mahdolliset toimituskulut.

Piikkiön Osuuspankki FI54 4714 1020 0595 46.

Toimituksellinen aineisto:

Lukijoiden kirjoituksia ja kuva-aineistoa otetaan muokattavaksi julkaisemista varten tai julkaistavaksi sellaisenaan.

Vastuu ja päätökset julkaisemisesta ovat toimituksen. Julkaisemisen jälkeen alkuperäiset kuvat palautetaan, muu aineisto pyydetään.

Vastuu ilmoituksista:

Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä lehti ei vastaa. Ilmoituksen poisjäämisestä tai muusta julkaisemisesta sattuneesta virheestä lehden vastuu rajoittuu enimmillään ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen.

Taitto: Esa Haltia

Sata-Pirkan Painotalo Oy